

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 271/2021-63

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Rybár, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, IČO 47 234 466, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Peter Rybár, proti uzneseniu Okresného súdu Skalica č. k. 3 C 156/2015-138 z 8. septembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Skalica č. k. 3 C 156/2015-138 z 8. septembra 2020 **boli porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Okresného súdu Skalica č. k. 3 C 156/2015-138 z 8. septembra 2020 **zrušuje a vec vracia** Okresnému súdu Skalica na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Skalica **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **411,91 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ označený v záhlaví tohto rozhodnutia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 16. novembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé

súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Skalica (ďalej aj „okresný súd“) označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie okresného súdu zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 500 eur, ako aj náhradu trov konania za 2 úkony právnej služby v celkovej sume 411,91 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde proti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o. (ďalej aj „žalovaná“ alebo „zúčastnená osoba“), domáhal vydania bezdôvodného obohatenia. Okresný súd rozsudkom č. k. 3 C 156/2015-58 z 29. januára 2018 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť sťažovateľovi sumu 4 324,87 eur s príslušenstvom a priznal sťažovateľovi proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Odvolanie žalovanej proti rozsudku súdu prvej inštancie bolo uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 62/2019-108 z 2. decembra 2019 odmietnuté a sťažovateľovi bol proti žalovanej priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Uznesením okresného súdu č. k. 3 C 156/2015-127 zo 7. februára 2020 (ďalej len „uznesenie zo 7. februára 2020“) vydaným vyšším súdnym úradníkom bola žalovanej uložená povinnosť nahradiť sťažovateľovi trovy konania pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom v sume 1 209,92 eur.

4. Proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020 bola podaná sťažnosť, o ktorej okresný súd napadnutým uznesením vydaným sudcom okresného súdu rozhodol tak, že citované rozhodnutie vydané vyšším súdnym úradníkom zmenil tak, že žalovaná je povinná nahradiť sťažovateľovi trovy konania pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom v sume 815,09 eur (výrok I) a žalovanej zároveň priznal nárok na náhradu trov sťažnostného konania v celom rozsahu (výrok II).

5. Proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020 vo výroku II, ktorým bol žalovanej proti sťažovateľovi priznaný nárok na náhradu trov sťažnostného konania, podal sťažovateľ 21. septembra 2020 odvolanie, v ktorom namietal nesprávnosť výroku II napadnutého uznesenia z dôvodu, že bol úspešný v sťažnostnom konaní v miere 34,74 %, a preto mu v zmysle § 255 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) mal byť priznaný nárok na náhradu trov sťažnostného konania minimálne v rozsahu 34,74 %. Spis bol na rozhodnutie o odvolaní predložený krajskému súdu 11. novembra 2020. Krajský súd vo veci odvolania rozhodol uznesením č. k. 11 CoCsp 72/2020-175 z 15. júna 2021, ktorým odvolanie sťažovateľa proti výroku II napadnutého uznesenia okresného súdu odmietol ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je odvolanie prípustné.

6. V napadnutom uznesení sa okresný súd okrem iného zaoberal otázkou účelnosti vynaložených trov na cestovné a stratu času v súvislosti s pracovnou cestou právneho zástupcu na pojednávanie na okresnom súde, ktoré sa uskutočnilo 29. januára 2018, zo sídla právneho zástupcu v Košiciach. Okresný súd pritom prihliadal na nález Ústavného súdu Českej republiky č. k. II. ÚS 736/2012 z 2. októbra 2013, podľa ktorého slobodu voľby advokáta nemožno vnímať ako úplne bezhraničnú, pričom voľbu advokáta z úplne opačného konca republiky je potrebné vnímať ako neprimeranú, ak všetky konania prvoinštančné a odvolacie sa konajú v jednom meste, pričom o miestnej príslušnosti

nie je pochýb a zároveň nejde o mimoriadne náročný a komplikovaný spor. Podľa citovaného rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky pritom prostriedky vynaložené na presun advokáta cez celú republiku v situácii, keď len v mieste prebiehajúceho konania pôsobia desiatky advokátov, nie sú potrebné na účelné bránenie práva a účastník ich má znášať zo svojho.

7. Okresný súd na podklade už uvedeného zobral do úvahy skutočnosť, že spotrebiteľským právom sa v súčasnosti zaoberá viacero advokátov aj v sídle okresného súdu, a preto nebol dôvod na to, aby si sťažovateľ zvolil právneho zástupcu so sídlom na opačnej strane republiky. V tomto prípade vznikli neprimerane vysoké trovy spojené s cestovným a so stratou času v súvislosti s pracovnou cestou právneho zástupcu sťažovateľa na pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 29. januára 2018. Podľa názoru okresného súdu sťažovateľovi nemožno uprieť právo zvoliť si právneho zástupcu z opačného konca republiky, no uvedeným spôsobom sa môžu neprimerane navýšiť trovy konania, ktoré musí znášať neúspešná strana. S prihliadnutím na uvedené okresný súd dospel k záveru, že sťažovateľovi nepatria trovy cestovného uplatnené v sume 149,44 eur a straty času v sume 179,59 eur spojené s úkonom právnej služby – účasťou na pojednávaní na okresnom súde 29. januára 2018.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ namieta, že napadnutým uznesením okresný súd na podklade sťažnosti žalovanej zmenil uznesenie zo 7. februára 2020, pričom považoval za preukázané, že trovy konania spočívajúce v náhrade hotových výdavkov a náhrade za stratu času za účasť na pojednávaní nie sú v plnej výške dôvodné z pohľadu hospodárnosti, a preto ich nepriznal. Citovaný názor považuje sťažovateľ za rozporný s princípom rovnosti strán v spore, keďže priznanie práva na náhradu trov konania nemôže byť posudzované podľa toho, či ide o vec zložitú alebo jednoduchú alebo či sa strana dokáže v konaní zastupovať sama, resp. či mohla využiť služby iných advokátov alebo nie. Využitie poskytnutia služieb splnomocneného zástupcu je pritom právom každej strany sporu a využitie tohto práva nemôže mať vplyv na iné práva strany vrátane práva na náhradu trov konania.

9. Odkazom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 MCdo 16/2014 z 29. septembra 2015 sťažovateľ zdôrazňuje, že stranu v spore nie je možné sankcionovať tým, že jej nebude priznaná náhrada nákladov zodpovedajúca výške odmeny advokáta s tým, že sa mohla v konaní brániť sama, resp. že mohla využiť služby iného advokáta so sídlom umiestneným v obvode súdu, pred ktorým konanie prebieha.

10. V ďalšej časti sťažovateľ poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 5 MCdo 21/2009 z 9. novembra 2010, v ktorom dovolací súd ustálil, že postup súdu smerujúci k tomu, že z nákladov na právne zastúpenie dochádza k vylúčeniu náhrad cestovného a náhrad za stratu času len preto, lebo sídlo advokátskej kancelárie sa nenachádza v obvode (okrese) sídla konajúceho súdu alebo bydliska účastníka konania, nezodpovedá sledovanému cieľu tak, ako to vyplýva z príslušných zákonných ustanovení § 142 až § 150 Občianskeho súdneho poriadku.

11. Neudržateľnosť názoru uplatneného okresným súdom v napadnutom uznesení sťažovateľ podporuje aj rozhodovacou činnosťou ústavného súdu (nález č. k. III. ÚS 457/2014

z 15. októbra 2014), z ktorej vyplýva, že za zneužitie práva na zastúpenie advokátom sa nepovažuje udelenie plnomocenstva advokátovi osobou, ktorá zamestnáva osobu s právnickým vzdelaním.

12. Zdôraznením skutočnosti, že predmetný spor nezavinil sťažovateľ, ale žalovaná, pričom už z predžalobnej výzvy adresovanej žalovanej vyplývalo, kde ma sídlo advokátska kancelária sťažovateľa, sťažovateľ argumentuje, že žalovaná mohla trovám konania predísť dobrovoľnou úhradou žalovanej sumy pred začatím konania, ako aj svojou aktivitou počas konania.

13. Za podstatný zásah do svojich práv považuje sťažovateľ aj postup okresného súdu, ktorým mu nebola doručená sťažnosť smerujúca proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020. V dôsledku uvedeného sťažovateľ nemal možnosť sa k tvrdeniam žalovanej obsiahnutým v podanej sťažnosti vyjadriť a namietať ich nesprávnosť. Uvedeným spôsobom okresný súd sťažovateľovi uprel základné procesné práva, keďže sa len nekriticky stotožnil s právnou argumentáciou žalovanej a zmenil pôvodné rozhodnutie tak, že sťažovateľovi nepriznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu nároku na náhradu za stratu času a nároku na náhradu hotových výdavkov spojených s účasťou na pojednávaní.

14. Okrem už uvedeného sťažovateľ namieta, že pri vyčíslení trov konania si neuplatnil plný nárok na náhradu za stratu času a náhradu hotových výdavkov, ale len nárok v sume 65 %, „čo zhruba predstavuje výšku nároku na náhradu trov, ako keby sa pojednávanie uskutočnilo len v Žiline.“. Keďže okresný súd nepriznal sťažovateľovi nárok ani na už krátené trovy konania spočívajúce v nároku na náhradu za stratu času a za účasť na pojednávaní, zásadne zasiahol do práva sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivý proces a v zásade deklaroval, že strana sporu nemá nárok na iného advokáta než advokáta so sídlom v mieste jeho bydliska.

15. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľ namieta, že zo strany okresného súdu došlo ku kráteniu priznaného nároku na náhradu trov konania svojvoľne a bez akýchkoľvek zákonných dôvodov.

16. Sťažovateľ priznanie primeraného finančného zadost'učinenia odôvodňuje existenciou tiesnivých pocitov strachu a neistoty z odmietnutia poskytnutia prislúchajúcej ochrany zo strany okresného súdu. Ďalej zdôrazňuje, že všeobecný súd by mal byť garantom dodržiavania zákonnosti a ochrany práva na spravodlivý proces, pričom okresný súd bez akéhokoľvek relevantného právneho základu sťažovateľovi odmietol priznať nárok na náhradu trov konania, ktoré mu patrili.

17. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 271/2021-25 z 25. mája 2021 bola ústavná sťažnosť sťažovateľa prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

18. Na výzvu ústavného súdu č. k. IV. ÚS 271/2021-30 z 1. júna 2021 reagoval okresný súd podaním č. k. 1SprV/15/2021 z 11. júna 2021, v ktorom podpredsedníčka okresného súdu v podstatnom uviedla, že v predmetnej veci rozhodovala ako zákonná sudkyňa JUDr. Janka

Butašová, ktorá sa vzdala funkcie sudcu k 30. septembru 2020, a spis bol následne pridelený sudkyňi JUDr. Božene Michaláčovej. Z uvedeného dôvodu podľa názoru okresného súdu nie je možné vziať do úvahy dôvody vysloveného právneho názoru zákonnej sudkyne pri rozhodovaní o sťažnosti žalovanej proti rozhodnutiu o priznanej výške náhrady trov konania na základe jej aktuálneho vyjadrenia.

19. K vecnej stránke prijatej ústavnej sťažnosti podpredsedníčka okresného súdu v celom rozsahu odkázala na obsah odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu. Ďalej s prihliadnutím na spisový materiál zdôraznila, že sťažnosť žalovanej proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2021 nebola zaslaná žalobcovi na vyjadrenie, pričom zákonná sudkyňa ani vyššia súdna úradníčka nedali úpravu na takéto zaslanie.

20. V závere vyjadrenia podpredsedníčka okresného súdu vyjadrila súhlas s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania vo veci, a uviedla, že nemá žiadne návrhy na ďalšie dokazovanie.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

21. Na výzvu ústavného súdu z 1. júna 2021 sa k ústavnej sťažnosti vyjadrila podaním doručeným 14. júna 2021 žalovaná (zúčastnená osoba) zastúpená advokátskou kanceláriou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], v mene ktorej koná jej konateľ a advokát [REDAKOVANÉ], ktorá v reakcii na argumentáciu prezentovanú v ústavnej sťažnosti sťažovateľom predostrela protiargumentáciu, ktorú rozdelila do dvoch základných okruhov, a to do okruhu týkajúceho sa vecného posúdenia výšky náhrady trov konania a do okruhu týkajúceho sa procesného pochybenia vo veci konajúceho okresného súdu.

22. V rámci vecných námietok k neúčelnosti náhrady cestovného a straty času zdôraznila dobrovoľnosť voľby sťažovateľa ako spotrebiteľa zvoliť si ako miestne príslušný súd podľa § 19 písm. c) CSP Okresný súd Skalica, keďže v zmysle platnej právnej úpravy do úvahy pripadal ako miestne príslušný aj Okresný súd Bratislava I. V tejto súvislosti ďalej upriamila pozornosť aj na to, že právny zástupca sťažovateľa mohol udeliť substitučnú plnú moc, keďže sťažovateľ dobrovoľne v tejto plnej moci nevyslovil nesúhlas so substitučným zastúpením. Sťažovateľ neprejavil vôľu, aby ho na zvolenom všeobecnom súde zastupoval výlučne ten istý advokát. Bol preto povinný rešpektovať § 251 CSP, podľa ktorého trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Kritérium účelnosti sa pritom podľa zúčastnenej osoby nevzťahuje len na definovanie toho, čo sa rozumie pod trovami konania, ale povinnosť konať účelne má aj zvolený advokát, keď podľa § 18 ods. 2 druhej vety zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov je povinný dbať na účelnosť a hospodárnosť poskytovaných právnych služieb.

23. Zúčastnená osoba v podstatnom k námietkam týkajúcim sa účelnosti náhrady cestovného a straty času uviedla, že zo skutkových okolností spornej veci navyše nevyplýva žiadna skutočnosť, na základe ktorej by bolo odôvodnené, aby v právnej veci, ktorá bola rozhodnutá na jednom pojednávaní a ktorej skutkový a právny charakter bol jednoduchý, bolo dôvodné, aby sťažovateľa zastúpil práve advokát so sídlom v Košiciach.

24. K námietke týkajúcej sa arbitrárnosti napadnutého uznesenia zúčastnená osoba zdôrazňuje, že v prejednávanej veci sa rozhodnutie všeobecného súdu týka výšky náhrady trov konania, t. j. jeho prekúmanie ústavným súdom prichádza do úvahy iba v prípade extrémnej nespravodlivosti, pričom o takú v konkrétnych okolnostiach veci podľa zúčastnenej osoby nejde. Okresný súd totiž napadnuté uznesenie riadne, presvedčivo a dostatočne odôvodnil.

25. V konkrétnostiach zúčastnená osoba uviedla, že nepriznanie časti vynaložených výdavkov za situácie, keď ich vynaloženiu mohol klient voľbou iného advokáta alebo zvolený advokát substitúciou predísť, nie je nelogické ani extrémne nespravodlivé, keďže všeobecný súd sťažovateľovi náhradu trov konania v prevažnej časti priznal. Právny názor všeobecného súdu opretý o (aj keď zahraničnú) judikatúru je akceptovateľný a dostatočne odôvodnený.

26. K rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu, na ktorú poukazuje v ústavnej sťažnosti sťažovateľ v súvislosti s účelnosťou náhrady trov konania, zúčastnená osoba zdôraznila, že uznesenie najvyššieho súdu č. k. 4 MCdo 16/2014 z 29. septembra 2015 vychádza z odlišného skutkového stavu a týka sa náhrady trov konania v podobe trov právneho zastúpenia ako celku, kde najvyšší súd posudzoval účelnosť trov právneho zastúpenia Slovenského pozemkového fondu advokátom. Uznesenie najvyššieho súdu č. k. 5 MCdo 21/2009 z 9. novembra 2010 je podľa zúčastnenej osoby ojedinelé a nepublikované a nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax. Nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 457/2014 z 15. októbra 2014 sa týka účelnosti trov právneho zastúpenia ako celku v prípade zastúpenia dodávateľa elektrickej energie s vlastným právnym oddelením advokátom, a preto nie je použiteľný.

27. Za situácie, keď predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodnutie o výške náhrady trov konania, ktoré môže byť predmetom ústavnoprávneho prieskumu iba výnimočne, ktoré je riadne odôvodnené a v ktorom sa všeobecný súd v nadväznosti na skutkové okolnosti veci priklonil k právnemu názoru publikovaného rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, nie je podľa zúčastnenej osoby ústavná sťažnosť dôvodná.

28. K námietke procesného pochybenia okresného súdu spočívajúceho v nedoručení sťažnosti zúčastnenej osoby sťažovateľovi zúčastnená osoba uviedla, že ide o ňou nespôsobenú procesnú vadu, ktorá s ohľadom na to, že ide o rozhodovanie o výške náhrady trov konania, nemá ústavnoprávnu dimenziu. S odkazom na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 333/2018 z 3. júla 2019 zúčastnená osoba vyzdvihuje skutočnosť, že nedoručenie procesného vyjadrenia nie vždy spôsobuje porušenie práva na spravodlivý proces.

29. Na podklade skutočností uvedených vo vyjadrení zúčastnená osoba navrhuje, aby ústavný súd rozhodol o ústavnej sťažnosti tak, že jej nevyhoví.

III.3. Replika sťažovateľa:

30. Sťažovateľovi boli následne podaním zo 17. júna 2021 doručované vyjadrenia okresného súdu a zúčastnenej osoby z 11. júna 2021 na prípadné zaujatie stanoviska, na ktoré sťažovateľ reagoval replikou doručenou ústavnému súdu 18. júna 2021.

31. K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zdôraznil, že sa ním prakticky nevyvracajú ním uvádzané tvrdenia, keďže samotný okresný súd uviedol, že sťažnosť žalovanej nebola pred rozhodnutím doručená sťažovateľovi. Keďže sťažovateľ až do momentu doručenia napádaného

rozhodnutia nemal vedomosť o podanej sťažnosti, nemohol reagovať na jednotlivé tvrdenia uvádzané zúčastnenou osobou v jej sťažnosti, nemohol predkladať jednotlivé prostriedky procesnej obrany, čím zo strany porušiteľa došlo k odňatiu práva sťažovateľa na súdnu ochranu a na spravodlivý proces.

32. K vyjadreniam zúčastnenej osoby sťažovateľ v podstatnom zdôraznil, že zo žiadneho právneho predpisu nevyplýva možnosť obmedzenia práva výberu voľby zástupcu, pričom žiadny právny predpis ani „*nestanovuje akúsi miestnu príslušnosť zástupcov spočívajúcu v tom, že strana by si mohla zvoliť svojho zástupcu len so sídlom v obvode konajúceho súdu.*“. Zákonodarca pritom celkom evidentne počíta s možnosťou, že strany v spore môžu byť zastúpené aj zástupcami so sídlom mimo sídla konajúceho súdu, čo potvrdzujú ustanovenia § 15 a § 17 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „*vyhláška*“), ktoré *expressis verbis* priznávajú nárok na náhradu trov právneho zastúpenia aj v rozsahu náhrady cestovného a náhrady za stratu času spojených s účasťou na pojednávaní.

33. Sťažovateľ vo všeobecnosti zdôraznil, že aj náhradu trov právneho zastúpenia pozostávajúcu z náhrady hotových výdavkov a náhrady za stratu času si uplatňoval podľa vyhlášky, nie ako svojvoľné a ničím nepodložené nároky.

34. Podľa sťažovateľa zúčastnená osoba pritom už pred začatím konania vo veci samej vedela, že sťažovateľ je v konaní právne zastúpený advokátskou kanceláriou so sídlom v Košiciach, vzhľadom na existenciu množstva podobných rozhodnutí vydaných v jej neprospech mohla predpokladať svoj neúspech v spore, a teda ak sa snažila zabrániť vzniku trov konania, nič jej nebránilo na výzvu o mimosúdne urovanie sporu zareagovať.

35. V závere svojho podania sťažovateľ k účelnosti náhrady trov konania poukázal na podstatné skutočnosti, a to že sťažovateľ žalovanú pred začatím sporu vyzval na mimosúdne urovanie veci, pričom táto na výzvu nereagovala. Na podklade uvedeného preto sťažovateľ využil svoje právo slobodne si zvoliť zástupcu, v konaní vo veci samej nekonal obštrukčne, pričom nárok na náhradu trov konania si uplatnil len na základe vyhlášky, pričom tento nárok si aj s poukazom na zásadu hospodárnosti konania sám krátil.

36. Podľa sťažovateľa je zrejmé, že pokiaľ vo veci konajúci súd nepriznal sťažovateľovi nárok na náhradu hotových výdavkov a nárok za stratu času bez akéhokolvek relevantného právneho dôvodu, jeho konaním došlo k porušeniu práva sťažovateľa na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivý proces. V závere sťažovateľ zotrváva na podanej argumentácii v celom rozsahu a navrhuje, aby ústavný súd rozhodol v zmysle ústavnej sťažnosti z 13. novembra 2020.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

37. Ústavný súd v súlade s § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „*zákon o ústavnom súde*“) upustil od ústneho pojednávania vo veci ústavnej sťažnosti, keďže na základe podaní okresného súdu, zúčastnenej osoby a sťažovateľa, berúc do úvahy skutočnosti vyplývajúce

zo spisu okresného súdu vzťahujúceho sa na konanie vedené pod sp. zn. 3 C 156/2015, dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

38. Námietky sťažovateľa komunikované v ústavnej sťažnosti možno rozdeliť do dvoch tematických okruhov, a to do okruhu námietok týkajúcich sa svojvoľného krátenia priznaného nároku na náhradu trov konania, a to náhrady hotových výdavkov a náhrady za stratu času (body 8 až 12 tohto nálezu), a do okruhu námietok týkajúcich sa procesného pochybenia okresného súdu spočívajúceho v nedoručení sťažnosti žalovanej proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020 na vyjadrenie sťažovateľovi (bod 13 tohto nálezu). Skutočnosť nedoručenia sťažnosti žalovanej na vyjadrenie sťažovateľovi bola pritom na podklade spisového materiálu zistená aj ústavným súdom. V konečnom dôsledku uvedenú skutočnosť potvrdila aj podpredsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení k ústavnej sťažnosti (bod 19 tohto nálezu).

39. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96), a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

40. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) sa pri rozhodovaní o tom, či civilné konanie ako také vyhovuje požiadavkám spravodlivosti, zaoberá aj tou časťou konania, ktorou všeobecný súd rozhoduje vo veci náhrady trov konania, a preto právo na spravodlivé rozhodovanie o trovách konania patrí *ratione materiae* do obsahu práva na spravodlivé súdne konanie (k tomu pozri Stankiewicz proti Poľsku, č. 46917/99, rozsudok zo 6. 4. 2006, § 60).

41. V súvislosti s námietskou sťažovateľa, ktorou tento v podstate namieta procesné pochybenie okresného súdu spočívajúce v neumožnení sťažovateľovi ako strane v spore vyjadriť sa k sťažnosti žalovanej smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020 vo veci určenia sumy náhrady trov konania, ústavný súd zdôrazňuje, že jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je – okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) – aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“ (obdobne III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej „rovnosti zbraní“ je, aby všetky strany sporu, resp. všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na „protiargumenty“ protistrany. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (m. m. IV. ÚS 42/09, IV. ÚS 147/04).

42. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre rovnako k právu na kontradiktórnosť konania ako súčasť práva na spravodlivý proces zdôrazňuje, že z neho vyplýva právo strany sporu oboznámiť sa s každým dôkazom alebo vyjadrením, ktorých účelom je ovplyvniť rozhodovanie súdu, a právo vyjadriť sa k nim (Lobo Machado proti Portugalsku, č. 15764/89, rozsudok z 20. 2. 1996, § 31; Vermeulen proti Belgicku, č. 19075/01, rozsudok 20. 2. 1996, § 33).

43. Uvedené zásady sa vzťahujú aj na prípady rozhodovania o trovách konania, v ktorých nemôže byť zásada kontradiktórnosti úplne opomínaná, aj keď náklady sporu predstavujú jeho druhotný aspekt (Beer proti Rakúsku, č. 30428/96, rozsudok zo 6. 2. 2001, § 18). Možnosť strán sporu vyjadriť svoje stanovisko k otázkam trov konania môže byť obmedzená, strany sporu by však nemali byť prekvapené nečakaným a nepredvídaným obratom (Askon AD proti Bulharsku, č. 9970/05, rozsudok zo 16. 10. 2012, § 30 – § 32).

44. Ústavný súd ďalej uvádza, že rozhodnutiu všeobecného súdu musí predchádzať postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, najmä garanciam obsiahnutým v práve na prístup k súdu, princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie.

45. Ústavný súd už zdôraznil, že zo vzájomnej súvislosti ustanovení čl. 152 ods. 4 a čl. 154c ods. 1 ústavy vyplýva, že dohovor a judikatúra ESĽP, ktorá sa vzťahuje na jeho interpretáciu a aplikáciu, predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväznú výkladovú smernicu pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy jednotlivých komponentov práva na súdnu a inú právnu ochranu zakotvených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy, a tým normujú rámec, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivé súdne konanie“ (napr. I. ÚS 49/01, I. ÚS 1/03, IV. ÚS 259/2011).

46. V kontexte námietky sťažovateľa týkajúcej sa procesného pochybenia okresného súdu pri nedoručení sťažnosti žalovanej proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020 v ďalšom ústavný súd poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu č. k. 1 ObdoG 1/2018 zo 4. decembra 2018, v ktorom bolo zdôraznené, že aj keď z Civilného sporového poriadku *expressis verbis* nevyplýva povinnosť súdu doručiť sťažnosť podanú stranou sporu proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom aj protistrane (sťažnosť podľa § 239 a nasl. CSP), právo strany sporu na doručenie takéhoto podania protistrany treba považovať za súčasť práva na spravodlivý proces, čo vyplýva aj z § 374 ods. 3 druhej vety CSP. Nedoručenie podania strany sporu – v konkrétnom prípade sťažnosti žalovanej proti uzneseniu súdu prvej inštancie o výške priznaných trov konania – druhej strane sporu je podľa názoru najvyššieho súdu v rozpore s princípmi kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní ako súčasť práva na spravodlivý proces.

47. Najvyšší súd v už citovanom rozhodnutí rovnako zdôraznil, že aj z čl. 6 a 9 základných princípov CSP vyplýva procedurálna rovnosť, teda tzv. rovnosť zbraní spočívajúca v rovnakej miere možnosti oboch strán v kontradiktórnom spore uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany a rovnako tak právo oboznámiť sa okrem iného s návrhmi svojho procesného náprotivku a vyjadriť k nim svoje stanovisko. Sudca (resp. poverený vyšší súdny úradník, ktorý rozhodnutie vydal) musí preto doručiť sťažnosť na vyjadrenie protistrane a v súlade s čl. 10 CSP určiť lehotu na vyjadrenie sa k sťažnosti (k tomu pozri aj ŠTEVČEK, FICOVÁ, BARICOVÁ, MESIARKINOVÁ, BAJÁNKOVÁ, TOMAŠOVIČ a kolektív. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha : C. H. Beck: 2016, s. 879.).

48. Kontradiktórnosť nerozlučne spätá s princípom rovnosti zbraní je univerzálnym právnym princípom platným v celom právnom poriadku, teda aj v civilnom sporovom konaní, a súd každého druhu a stupňa ho musí plne rešpektovať. Dôvodom je fakt, že jednou z jeho hlavných funkcií je oboznámiť účastníka konania so všetkými dokumentmi a dôkazmi, ktoré môžu ovplyvniť rozhodnutie a poskytnúť mu možnosti sa k nim vyjadriť. Ide predovšetkým o dôkazy, stanoviská a vyjadrenia protistrany v konaní alebo dôkaz, resp. stanovisko nezúčastneného subjektu (znalec, svedok a pod.) či zabezpečeného samotným konajúcim orgánom z vlastnej iniciatívy. Tým sa účastníkovi konania garantuje právo byť vypočutý (audiatur et altera pars) právo na obhajobu (m. m. III. ÚS 220/2018). Ani podľa ústavného súdu však zásada kontradiktórnosti nemá absolútny charakter, pretože existujú aj výnimky z uvedeného pravidla, kde okolnosti prípadu alebo procesnej situácie vylučujú uplatňovanie tejto zásady (m. m. III. ÚS 481/2012). Ústavný súd aj v inom svojom rozhodnutí konštatoval, že kontradiktórnosť konania nemôže prechádzať do roviny „absolútna“ (m. m. II. ÚS 18/2013).

49. Už v bode 46 tohto nálezu najvyšším súdom vyslovený právny názor bol ústavným súdom podporený za obdobnej procesnej situácie danej nedoručením sťažnosti smerujúcej proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka na vyjadrenie v ním vydanom náleze č. k. III. ÚS 220/2018 z 11. septembra 2018. V citovanom náleze ústavný súd zdôraznil, že zásada kontradiktórnosti síce nemá absolútny charakter, pretože existujú aj výnimky z uvedeného pravidla, kde okolnosti prípadu alebo procesnej situácie vylučujú uplatňovanie tejto zásady. Neexistuje však relevantný a zásadný dôvod na to, aby sa v civilnom konaní, ktoré je v zásade kontradiktórne, uplatnila výnimka z tohto princípu v konaní o sťažnosti proti rozhodnutiu vyššieho súdneho úradníka (vo veci určenia sumy náhrady trov konania), v ktorom sa rozhoduje o subjektívnych právach a povinnostiach.

50. Zúčastnená osoba (žalovaná) síce v tejto súvislosti odkazuje vo svojom vyjadrení na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 333/2018 z 3. júla 2019 a vyzdvihuje skutočnosť, že nedoručenie procesného vyjadrenia nie vždy spôsobuje porušenie práva na spravodlivý proces, citované rozhodnutie ústavného súdu a ním prezentované závery sa však s prihliadnutím na konkrétne okolnosti v tomto konaní prejednávanej veci nemôžu aplikovať. V náleze ústavného súdu č. k. III. ÚS 333/2018 z 3. júla 2019 totiž ústavný súd identifikoval v konkrétnej veci skutočnosti, ktoré neodôvodnili potrebnú ústavnoprávnu relevanciu pre vyslovenie porušenia princípu kontradiktórnosti a zásady rovnosti účastníkov konania. Išlo o obsah nekomunikovaného podania účastníka konania, ktorým tento súd len informoval o tom, že nechce využiť svoje oprávnenie vyjadrovať sa, pričom zotrval na svojom predošlom právnom názore. Zároveň nešlo o ucelený odôvodnený názor na meritum veci, ktorý by aspoň potenciálne mohol ovplyvniť výsledok príslušného odvolacieho konania. Absentovala teda aj podstatná ujma na právach druhého účastníka konania. Okrem toho v konkrétnych okolnostiach veci išlo o správne súdnictvo, takže návrh na rozhodnutie vo vyjadrení účastníka konania bol z hľadiska ďalšieho postupu odvolacieho správneho súdu irelevantný, keďže v správnom súdnictve podobný vplyv žalovaného správneho orgánu na rozsah súdneho prieskumu neexistuje. Správny súd preskúma zákonnosť (aj dostatok dôvodov správneho rozhodnutia) len v rozsahu a z dôvodov uplatnených v správnej žalobe. Ústavný súd ďalej zoberal do úvahy aj špecifikum správneho súdnictva, podľa ktorého všetky pre vec významné argumenty musia byť obsiahnuté v odôvodnení napadnutého rozhodnutia správneho orgánu a ich následné dopĺňanie v procesných úkonoch adresovaných správne súdu nemôže byť účinné a ani súdom zohľadnené

51. Naproti už uvedenému za rozhodujúce skutočnosti v tejto ústavnej sťažnosti prerokovávaného prípadu, ktoré podľa názoru ústavného súdu vo veci sťažovateľa neodôvodňujú záver o nedostatku ústavnoprávnej relevancie nedoručenia podania žalovanej sťažovateľovi na vyjadrenie, sú skutočnosti obsahu samotnej sťažnosti, v ktorej žalovaná súdu predostrela vecnú argumentáciu popierajúcu uznesením okresného súdu zo 7. februára 2020 priznanú sumu náhrady trov konania sťažovateľovi, ako aj to, že proti napadnutému uzneseniu okresného súdu vydanému sudcom platná právna úprava nepripúšťa riadny a ani mimoriadny opravný prostriedok. V konkrétnych okolnostiach veci preto neprichádzalo do úvahy tento zásah do princípu kontradiktórnosti, ako aj rovnosti zbraní zhojiť v prípadnom odvolacom alebo dovolacom konaní. Podstatnou skutočnosťou je v konkrétnych okolnostiach veci aj to, že v dôsledku sťažnosti žalovanej bolo uznesenie okresného súdu vydané vyšším súdnym úradníkom zo 7. februára 2020 zmenené v neprospech sťažovateľa, pričom okresný súd pri rozhodovaní vo veci sťažnosti prihliadol na argumentáciu žalovanej, hoci sťažovateľ o sťažnosti a ani o argumentoch v nej uvedených nemal žiadnu vedomosť, a preto sa k nej nemohol ani vyjadriť. Išlo teda nepochybne o taký procesný nedostatok v postupe okresného súdu, ktorý mal nielen potenciál zasiahnuť, ale reálne aj zasiahol do subjektívnych práv a povinností sťažovateľa ako strany v spore.

52. Výklad relevantných právnych noriem nemôže byť taký formalistický, aby sa ním v konečnom dôsledku nielen zmaril účel súdnej ochrany, ale aj zabránilo v prístupe k súdnej ochrane z dôvodov, ktoré nemožno v právnom štáte v žiadnom prípade pričítať strane konania, ktorá sa tejto ochrany domáha.

53. Aj v konaní o sťažnostiach fyzických osôb a právnických osôb podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd uplatňuje zásadu prednosti ústavne konformného výkladu, v rámci ktorej uprednostní ten výklad právnej normy, ako aj súvisiacich právnych noriem, ktorý zabezpečí plnohodnotnú, resp. plnohodnotnejšiu realizáciu ústavou garantovaných práv (IV. ÚS 96/06, II. ÚS 148/06).

54. Všeobecný súd poskytujúci ochranu strane konania je povinný poskytnúť jej ju v požadovanej kvalite, ktorej zodpovedá odôvodnenie rozhodnutia reflektujúce na všetky zásadné otázky. Ide pritom o tie otázky, ktoré majú pre vec zásadný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania (napr. rozhodnutia ESLP vo veci *Georgiadis c. Grécko* z 29. 5. 1997 a vo veci *Higgins c. Francúzsko* z 19. 2. 1998).

54.1. Uvedenou otázkou sa už zaoberal aj ústavný súd, ktorý skonštatoval, že § 239 a nasledujúce CSP o sťažnosti explicitne nezakotvujú povinnosť súdu doručiť sťažnosť ani povinnosť umožniť protistrane vyjadriť sa k nej. Absencia výslovnej právnej úpravy však automaticky neznamená, že v sťažnostnom konaní sa princíp kontradiktórnosti neuplatňuje. Ten je z hľadiska „rozsahu, ktorý určí zákon“ (čl. 9 CSP) vymedzený princípom rovného postavenia strán v konaní, teda prostredníctvom čl. 6 CSP, keď sa toto rámcové ustanovenie v prípade absencie osobitnej úpravy dotknutého postupu použije primerane na okolnosti prípadu. Ponechanie priestoru na opozitné vyjadrenie je naliehavé najmä vtedy, ak súd na podklade argumentácie podanej sťažnosti indikuje možnosť zmeniť rozhodnutie v neprospech protistrany (IV. ÚS 196/2021).

55. Z okolností prerokovávanej veci vyplýva, že okresný súd sa pri aplikácii a výklade príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku ustanoveniami dohovoru, ako aj judikatúrou ESLP ako záväznými smernicami pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy neriadil a sťažovateľ a ako stranu sporu nevyzval na vyjadrenie k sťažnosti žalovanej smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020, jeho postup nezodpovedná garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a dohovoru, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v časti týkajúcej sa princípu kontradiktórnosti konania.

56. Keďže už procesné pochybenie okresného súdu súvisiace s nedoručovaním sťažnosti žalovanej sťažovateľovi postačovalo pre záver ústavného súdu o porušení práv sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu (bod 1 výroku tohto nálezu).

57. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

58. V súlade s § 133 ods. 2 prvou vetou zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa.

59. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

60. Podľa § 134 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu (odsek 1). Ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením (odsek 2).

61. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o tom, že napadnutým uznesením okresného súdu boli porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, rozhodol zároveň aj o zrušení napadnutého uznesenia okresného súdu a vec vrátil okresnému súdu v celom rozsahu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

62. Okrem porušenia princípu kontradiktórnosti z dôvodu nesprávneho procesného postupu okresného súdu sťažovateľ druhou podstatnou námietkou brojí proti svojvoľnosti, a tým namieta aj ústavnú neudržateľnosť odôvodnenia rozhodnutia o náhrade trov konania.

63. Keďže ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil, odpadol zároveň dôvod vecne posúdiť aj druhú námietku, ktorou sťažovateľ odôvodňoval porušenie identických práv zaručených ústavou a dohovorom z dôvodu arbitrárnosti, resp. svojvoľnosti rozhodnutia okresného súdu o sume náhrady trov konania (námietka arbitrárnosti a nepreskúmateľnosti odôvodnenia vecného posúdenia napadnutého uznesenia okresného súdu).

64. Navyše posúdenie samotného odôvodnenia vzťahujúceho sa na napadnuté uznesenie okresného súdu z pohľadu záruk obsiahnutých predovšetkým v základnom práve na súdnu ochranu a práve na

spravodlivé súdne konanie by bolo zo strany ústavného súdu ešte pred prípadným vyjadrením sťažovateľa ako strany v spore k samotnej argumentácii vznesenej v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020 a ponechaním procesného priestoru pre okresný súd sa s prípadnými argumentmi strán sporu náležitým spôsobom vysporiadať vo svojom novom rozhodnutí minimálne predčasné. Z uvedených dôvodov sa ústavný súd nezaoberal ani argumentmi predloženými okresným súdom a zúčastnenou osobou k svojvoľnosti samotnej vecnej argumentácie odôvodnenia okresného súdu týkajúcej sa účelnosti náhrady hotových výdavkov a náhrady za stratu času s výhradou, že rozhodovanie o ústavnej neudržateľnosti odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu stratilo svoje opodstatnenie.

65. Okresný súd bude po vrátení veci na ďalšie konanie viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými predovšetkým v bodoch 40 až 55 tohto nálezu. Jeho úlohou bude predovšetkým po vrátení veci doručiť sťažnosť žalovanej smerujúcu proti uzneseniu okresného súdu zo 7. februára 2020 sťažovateľovi s výzvou na prípadné vyjadrenie k námietkam obsiahnutým v tejto sťažnosti a až následne vo veci opätovne rozhodnúť.

V.

Primerané finančné zadosťučinenie

66. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

67. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

68. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

69. Prihliadajúc na petit ústavnej sťažnosti, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ si uplatnil primerané finančné zadosťučinenie v sume 500 eur, ktoré odôvodnil skutočnosťami bližšie uvedenými v bode 16 tohto nálezu.

70. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že jeho fakultatívna právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy v žiadnom rozsahu a nijakým spôsobom nemodifikuje ani nerozširuje účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje v konaní o namietanom porušení práv. V súvislosti s uvedeným považuje ústavný súd za dôležité zdôrazniť, že jeho právomoc priznať primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy sťažovateľovi, ktorého sťažnosti vyhovie v merite veci, nie je samostatným nárokom sťažovateľa na akési odškodnenie za porušenie práva v konaní príslušného štátneho orgánu, ale má len akcesorickú povahu. Satisfakčný potenciál rozhodnutia ústavného súdu teda nie je autonómnym prvkom ním poskytovanej ochrany ani akýmsi paralelným titulom pre domáhanie sa tejto ochrany. Takýmto titulom je len a výlučne potreba chrániť konkrétne základné právo sťažovateľa a prostredníctvom tohto práva aj princíp právnej istoty (m. m. I. ÚS 235/03, I. ÚS 117/08).

71. Zohľadňujúc okolnosť reparácie procesného pochybenia okresného súdu po vrátení veci na ďalšie konanie, ústavný súd považuje za dostačujúce vyslovenie porušenia práv sťažovateľa

zaručených ústavou a dohovorom. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd návrhu sťažovateľa na priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 500 eur nevyhovel tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu.

VI.

Trovy konania

72. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v ním požadovanej celkovej sume 411,91 eur.

73. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky. Náhradu trov konania ústavný súd priznal v súlade s požadovaným petitom za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2020 v sume 177 eur (1/6 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2020 v sume 10,62 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma priznanej náhrady trov konania po jej navýšení o daň z pridanej hodnoty (právna zástupkyňa sťažovateľa je platcom dane z pridanej hodnoty) by tak predstavovala sumu 450,29 eur. Prihliadajúc na petit návrhu na rozhodnutie vo veci ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa náhrady trov konania, ktorým je ústavný súd podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný, ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol v súlade s požiadavkou uplatnenou sťažovateľom tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

74. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júla 2021

Libor DUEA
predseda senátu